

სახალხო ხალხი

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის

გაზეთის № 248.

კვირა, 6 მარტი 1911 წ.

დამატების № 43

„სულამიტ“ — სურათი ჰენრი რილანდისა.

დავითის გელოზი

(დაახარული *)

მისის საღამო იყო. გახაფულუ ჰყვარდა.. გახაფულუ. მე კი ლუკასთან წავედი.

გავცხმურე, მაგრამ პასუხი არცნ გასცა. შეგი მერია ყუფით მომიპარდა.

— მერა, მერა!—უშეშო დავიყვირე და ჟაკან-ჯაკან დავიხიე.

— ნუ გეშინიან, არ გიკენენს!—გამომცხმურა ოთახიდან ლუკა, რომელიც ცოტა ხნის შერდებ გარედ გამოვიდა.

— ჟაკანად იქნება საქმის მოგადინე, ლუკა?

— არაფერს, არაფერს... მობძანდი ჩემს ქონზე,—შე-მიბატოცა ლუკამ, მაგრამ მე ისევ გარედ დარჩენა ვამჯობინე.

ლუკას ერთს ხელში დანა ეჭირა, მეორეში დახვნილი თუთუნე, ჩიბუხისცივის ამხადებდა.

— ლუკა,—დავიწყე—ერთი სახემე მაქვს შენთან.

— ორი იყოს... ბრძანე, შენი ქირიმი.

— მე მინდა დავითის ვინაობა გავიგო... შენ დავითს კარგად იცნობ?

ლუკამ შემომხედა, ცოტა ხნის შეფიქრიანდა და მეორე მითხრა:

— ვიცნობ, კარგად ვიცნობ.

— რა კაცია?

— ბუთისის წამლები... გამაჩნე კი არა, წამლები.

— არ მესმის.

— კარგად არც დავითმა იცის, რომ ის გამაჩნე არ არის... ვერ ვიტიანს, დავიკმა... ტყუილად იტანებენ.

— მერე განა იმისთვის ეს ტანჯვა არა კმარა?

— მარტო ტანჯვით რომ შევურჩილებდიდეთ ცხოვრებას მეტი ამა რა ვინდა!.. საშინელი ისაა, რომ სიკვდილს მოითხოვს ეს ცხოვრება, სიკვდილს.

— დავითი მაშ სკდება?

— რა თქმა უნდა.

— დარეო?

— დარეოს გალობა სიკვდილია.

— როგორა სიკვით?

— დარეოს გალობა სიკვდილია-მეთქი.

გაშტერებული, ელდა-ნაკარგივით შევიტყუროდი ამ ფარჯალში გახვეულ გლმე-კაცს, რომელიც თავის ნაწვევტ-ნაწვევტ სიტყვებით რაღაც იღვამლ მიუწლომელ ქვეყანას მიშლიდა თვალწინ. შევიტყუროდი ავღლებში, რომ იქიდან მანც ამომეკითხა გამოურკვეველა, მაგრამ ძლიერა მოძრაობა სულისა, რომელიც ასე გასაოკრად ამეტყველებდა ამ ძინძმებში გახვეულ გლმე-კაცს. ფუტკერიოდი, რომ გამომეკიცია, რა ჯილდოსელი ძალა აღაზარებდა მას, როგორ მინახა, რომ თითოეული მისი სიტყვა ისე მეჩვენებოდა, თითქმის ჩემს გულს სიღრმიდან ყოფილიყოს ამოხეტილი.

— მაშ დავითი დარეოს ხმას ებრძვის... ებრძვის სიკვდილს,—ვიკითხე და კვლავ თვალებში ჩავაშტერდი ლუკას. ლუკამ შემომხედა, მაგრამ აღარაფერი მითხრა.

— მაშ შენ სწორედ იმ ხმას გაუბრბოდი, ხმას, რომელიც მამებს სიკვდილს... მომაკვლინებელი შხამი. მაშ მე ტყუილად მეგონა იგი ხმა სიკოცხლის, ნეტარების წყარო? მაშ დავითი ერთს კიდევ შემოპირავს ფრთას ფრთად, აფრინდება მალღა, მძღვარად შესძახებს სიკვდილს, მომხერეოა, და ისევ ფრთებ შეიფეცილი ძრის დატყვმა... უკვე სამუდამოდა.

ლუკა კვლავ ჩუმად იყო. ბოლოს მომიბრუნდა და მითხრა.

— მე ჩემის სუსტის გონებით ვერ გგონია. იქნება ვსკლები: მივაზე მიკრულს ვარსკვლავი ღვთის აფლად მიანიანა.

— მეტი აღარაფერი გვიტყუავენ ერთმანეთისთვის. გაროვემშვიდობე და წამოველი.

**

ღილით ვასწავლიდი დავითის შევილებს: ვანოს და ნუკას. ვანო ღილს ნიუს იჩენს, ნუკა იმღნე ვერა. ვანოს ცხმის დარბე იცის. სწავლს დროს დავითი შემოვიდა ოთახში და მითხზა, დღეს, რუსტინ, სხვაგან ნუ წახვილ, შინ დარჩი, სტამბარი მუყავს და საღამო მე შემომპირეო.

— ღილს სიამოვნებით,—ვეუპასუხე.

სწავლის გათავების შემდეგ, საღილობამდის, დავითის მართობზე წასვლა გადვიზრახე, მინღადა ერთი მშვენიერი მოთხრობა წამეკეთხა. ძალიან კარგი მოთხრობაა, არაკისებურია და სახილველა «გამოსაცნობი კაკალი» ეწოდება. რამდენჯერმე წამეკითხავს, მაგრამ მანც სიამოვნების წყავითხავდი. ღილს სიამოვნებით გადმოეცემდი აქ მის შინაარსს, მაგრამ მეშინიან დაუგარუო მოთხრობის მისი მშვენიერება და ანტომ შინაარსზე არას ვამბობ. ხელოვნების მიზანი ესთეტიური ჯრძომბის ზრდა-გღრმავება და ვან-სტეტაყება. ამ მართი გგამოსაცნობი კაკალი» ხელოვნების სასუკეთესო ნაწარმოებია. ავტორი კი... საბრალო ავტორი რას ჰფიქრობს იგი, როღესაც ზღაპრისებურს მოთხრობას ბავშვს და ყრმათ აკოთხებენ და მოზრდილებს კი... გადავ-ფურტლე და დავიწყე კითხვა. პირველი წინადადების წაკითხვაც ვერ მოვასწარი, რომ სახლისკენ მომაველი დარეო დავიხიე.

დარეო თავდაბრილი, მორცხვი ნელის ნაბიჯით მოაღილდა.

— ვაწვილა ქალი, გვერდს ნუ ამიულოთ, მომეკითხება გამოველბარაკოთ,—გავცხმურე მივაჯალს.

დარეო შედგა.
— საქმე მაქვს თქვენთან.
— რა საქმე?—და მომიახლოვდა.
ერთხანად ხმა ვეღარ ამოვიღე, ბოლოს ძალ-ღონე მოვიკრიფე და ვუთხარა:

— გუშინ მეგონა, რომ შეიყვარდიო.
— მე კი დღემდის მეგონა რომ გიყვარდიო, ხელა კი არ გიყვარვარ.

— სწუხართ?
— არა!
— თქვენ ხეკრობთ, მე კი საუბარო არა მაქვს რა.
— მე კი წინადადებ.
— ნუ კეკლუცობთ... მე მიყვარხართ.
— ისე, როგორც იმ თქვენს ზღაპარში სწერია?
— ნუ დამკინით, მე თქვენ მიყვარხართ.
— სიქვით როგორ? ისე როგორც ზღაპარში სწერია?
— როგორც? ჰო... ისე!
— მაშ, ამა ვსწავლი თქვენ, შენახეთ! არ სკპობთ კი!—მე სიტყვებით დარეოც ვამიღო ვაღპოშვა და წასვლა დააბირა. ერთხელ კიდევ შემხმობდა, გაიღმა და... წავიდა. სამოთხის კარები გაიღო და შორიდან სიკოლოდა მომესმა... სიკოლში დავინვა ვიკრძეძი. ჰა, მართლა დაქნავა?
— ხა, ხა ხა, ხა ზღაპარი!
* არ გაბეღით ვაშლის შექმა, არა გაბეღით, ხა ხა... *
დარეო ვარბოდა და მისი სიკილი გულს ლახვრად მესობოდა...

— ლუკა, ლუკა, შხამი მეწვეთება გულზე, მომაკვლინებელი შხამი!..

**

ელისაბედს დაემინა. იმის ოთახიდან გავიდა ყველა, გარდა ორი მეზობელი ქალისა, რომლებიც ჩვეულებისამებრ მოსულიერყვნენ ღამის სათველად.

მეც მოეშორდი აივანს და ძირს ჩამოვედი. მინდიადა მშენებრის ღამეში გამესტინა რეზინი. ის იყო ვასვლა დავა პირს, რომ სახლის შესავალიში, სწოროდ იქ, სადაც ახლად დარგული ქანდაკის ხე იდგა, დავინახე დავითი და მასზე ოდნავ დავშორებთი დარკიო.

მეც სხოვა და სწრაფად უკან დაებრუნდი. გავაღე ეზოს კარი და ჩუმიდნი წინ მდებარე მინდორში შევედი.

გულის შემზარავი ხმით, შემპარწყუნებლად კოტი ჰკიოდა. გაიგონია, კოტის კივილი სიკვდილის მომასწავებელიაო. სიკვდილი თავის ცეკოით მსხვრებლის დაქმნეს.

„ნუ თუ ელისაბედის ბედაა? სახლში რომ დაებრუნდი, შესავალიში კვლავ დავითი და დარკიო დავინახე...“

გვერდი აუტყეო და ჩემს ოთახში შევიღი. დღის განთავილი რიგ-რიგად ეფინებოდა დედამიწისა, როდესაც საშინელი კივილი შემომესმა...

ელისაბედი გარდაიცვალა.

**

რამდენმა თვემ განალო მას შემდეგ რაც დავითი დეკვრივდა?

არ ვიცი, არ მიანგარიზია.

დავითის მადლობა ათასნაირად იყო მოკრთული... მხოლოდ იგი და მისიანა და დავითის ეზოში, მხოლოდ იგი და იყო განახლებული, ღამაში, მიშობადევი, წარბეცაქი მიტომ არ სკოდლებოდა მადლობს დავით, რომ დაობლდა, დაქვრივდა? შევხვდი დარკიოს, არ შემომხვდა. გამხდარი იყო და მის მხესაბ ბრწყინვალე თვალებს შეუქმნევლად გადამკროდა ზოლი სვედისა, დაღვრებისა... დარკიოს? საშინელმა აზრმა გამიღვია... გავაყოლე თვალები: ნელა, თავიღუნული მიდიოდა იგი.

თვითონ დავითს იწვიათად ვხედავდი.

ლუკა?... ლუკა შემომხვდა მოულოდნელად, როდესაც მას ფეკილი მიპქონდა დავითის სახლიდან.

— ლუკას სიკოცხლე! — მივაძახე.

შემომხვდა, ძალით გააღიბა.

— სხვა რამე არ გეშეტება ჩემთვის, პატრონო? — და მომშორდა, მივილა.

„რა სხვა, რა სხვა ლუკა?“

არა იტქმის რა სიტყვით იქ, სადაც ღუმულით: მეტი გამოიხატეს.

**

დავითის თვალეში ცოცხალი ნაბერწყალი დავინახე. იმან კი თვალეში ამარიადა.

გამიკვირდა, როდესაც დავითმა მადლობა მითხრა გარჯისათვის, ფულეში გადმომცა და თან დაუმბატა, ამის შემდეგ აღარ შევხვებუხე, ძვირფასო ილსტრია.

მე, მგონია, ფერი მეცვალა. იმიტომ კი არა, რომ გაკვეთილი დამეყარა! ფერი თუ მეცვალა, ალბად იმიტომ, რომ დავითის სახლს უნდა მოეშორებულყავი, იმიტომ რომ...

„ნეტავ იყოღე, დარკიო, რომ შენ კაცი მოჭკალი...“

მეც აღარ დავეგვიანე, ბარგი შევკარი. ყველას გამოვემშვიდობე. ბავშვებმა თითქმის იტირეს. ყველაში მოსთხოვა თვისუფალ დროს ჩამოვსულიყავი.

დარკიომ ხელი ჩამომართვა. მე მას ვაშლი გადავეცე, ის ვაშლი, რომელიც მან მომიცა და ვეჭმა კი აღმიეჩადა.

დარკიო გავითლდა.

— არ შეგიკვირათ? — გაიკვირვა.

დავითმა ჩაიკინე, პირი მიბრუნეს; აღზად უკვე იყოდა

ვაშლის ისტორია.

უკანასკნელად გადავავლე თვალი დავითის ეზოს. მგონია მხოლოდ მადლობა მიიპყრო ჩემი თვალეში. მასული ეზო, მადლობით, ისე მოსჩანდა, თითქოს პირველად გხედავდე.

**

სრულიად მოულოდნელად შემემთხვა დავითის სოფელში წასვლა. ერთმა ნაქნობმა მომინახა გაკვეთილი ოჯახში, სოფლად. იქ მივსულიყავი, მივიტყაროდა, რადგანაც სამი დღის წინეთ უნდა იმის უსულიყავი, მაგრამ დავაგვიანე — ქალეში დროზე ვერ მოვარი საქმეებს.

გზა და გზა დავითის სოფელზედაც უნდა გამეგელო. ვისარგებლე შემთხვევით და დავითს ვესტუმრე.

ჩემი მოსვლა ყველას ესმოივნა. უზომო პატივი მცეს. დარკოს თვალეში ვერ ვიციანი. დარკოს შვილი ჰყავდა დავითისგან. დავითი ისეთივე იყო, როგორც წინაო. იგი კვლავ განმარტავებს ეწაფებოდა.

ეზოც ჩვეულებრივი იყო. მადლობი... მადლობი არ ჩრდილავდა ეზოს! მადლობი თვითონ იჩრდილებოდა ახალ სახლით: და... სხვა შენობებით!

შვილები გახდილიყვნენ... ელისაბედის შვილები, დარკოს შვილი ნორჩი იყო.

ნუ თუ სტუმრად არავინ დავითთან? ელისაბედის დროს ხომ დარკო იყო?

ლუკა არ მინახავს, რომ ვიკითხე, მითხრეს, როგორც იყო, ისე არისო.

სულ-ყველა, ვინც კი დავითის ეზოში იყო, აივანზე ვისხებოდი.

მეტი მე იქ არავინ მინახავს, სულ არავინ... ღეო კიანელი.

სამ გვარი დედა

მხრფელი დედა და მისი ნაყოფი. არა მხრფელი დედა და მისი ნაყოფი. ქარაფული დედა და მისი ნაყოფი.